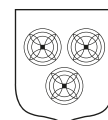

Handlingsplan för Brottsförebyggande arbete

2024–2025

**ORSA
KOMMUN**

Orsa kommuns styrdokument

Nivå	Riktningssdokument	Ramdokument
Översiktlig	Strategi <i>avgörande vägval för att nå målen för Orsa kommun</i>	Policy <i>Orsa kommuns hållning</i>
Allmän	Program <i>verksamheter och metoder i riktning mot målen</i>	Riktlinjer <i>rekommenderade sätt att agera</i>
Detaljerad	Handlingsplan <i>aktiviteter, tidsram och ansvar</i>	Regler <i>absoluta gränser och ska-krav</i>

Ur kommunens Riktlinje för styrdokument, vad är en handlingsplan?

Handlingsplanen är det mest konkreta och detaljerade dokumentet av riktningssdokumenten. Handlingsplanen ska vara en instruktion över de åtgärder som ska göras. Som läsare har vi rätt att ställa höga krav på de konkreta besked vi får av en handlingsplan.

Handlingsplanen är kopplad till en strategi eller ett program och omsätter inriktningen i de överordnade styrdokumenterna till åtgärder. Åtgärderna ska beskrivas i detalj så att de säkrar det önskade utförandet, oavsett vem som gör dem. Av handlingsplanen ska framgå vilken nämnd eller vilket utskott som har ansvar för att åtgärderna blir gjorda, prioriteringar och eventuella kostnader. Den ska ange ett tidsschema för åtgärderna och hur uppföljning ska ske.

Beslutad av: Kommunstyrelsen, § 104

Datum för beslut: 2024-06-17

Dokumentet gäller för: Orsa kommun

För revidering ansvarar: Beredskaps- och säkerhetssamordnare

Datum för revidering: 2026-06-17

Diarienummer: KS 2024/274

Revideringsintervall: Vid behov

Innehåll

Inledning	4
Trygghet och säkerhet	4
Välfärdsbrottslighet och otillåten påverkan	5
Fokusområden	6
Fokusområde 1 – Trygghetskapande åtgärder	7
Fokusområde 2 – Välfärdsbrott och otillåten påverkan	8

Inledning

Lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete trädde i kraft den 1 juli 2023. Enligt lagen ska kommunerna kartlägga brottsligheten inom sitt geografiska område och ta fram en lägesbild. Utifrån lägesbilden ska de sedan ta ställning till behovet av åtgärder och besluta om en åtgärdsplan. Kommunerna ska också ta visst ansvar för samordningen av det lokala brottsförebyggande arbetet och inrätta en samordningsfunktion. Målet är att minska brottsligheten och skapa ökad trygghet.

Brottsförebyggande arbete är som begrepp svårdefinierat och olika aktörer och verksamheter använder uttrycket olika.

Brott beskrivs i brottsbalken som "en gärning som är beskriven i balken eller i annan lag eller författning och för vilken straff är föreskrivet".

Förebyggande är att "vidta åtgärder för att undvika att något oönskat ska hända i framtiden", eller som det står regeringens utredning Kommuner mot brott "allt ifrån samhällets fördelning av makt och resurser till hur en gångväg bör vara belyst eller bevuxen".

Trygghet och säkerhet

Det finns flera definitioner av begreppet trygghet och säkerhet. Oro och rädsla för brott eller ordningsstörningar är en typ av otrygghet vilken är utgångspunkten för denna handlingsplan.

*Säkerhet är individens faktiska risk att utsättas för brott och ordningsstörningar. Trygghet är den individuella upplevelsen av säkerhet*¹. (Tryggare Sverige, 2018)

Trots att brottsstatistiken visar att allt färre blir utsatta för brott så tyder återkommande mätningar från det senaste decenniet att fler och fler svenskar upplever att Sverige lider av en ökad brottsproblematik. Flera studier har genomförts i ämnet där oförmågan att hantera intryck från sociala medier anges som en av flera möjliga orsaker.² Även krig, pandemier och konjunkturer påverkar oss och får oss att se kopplingar där det inte nödvändigtvis finns ett samband.

Faktorer som på den övergripande nivån påverkar tryggheten är förutom egen utsatthet för brott:

- Individens känsla av kontroll (god informell och formell social kontroll, information, rumslig tydlighet och förutsägbarhet)
- Tillit till samhället och andra människor (god förvaltning och skötsel, stöd till brottsdrabbade)
- Anhörigas och andras säkerhet (uppfattningen om risken att anhöriga ska drabbas)
- Individens tro på sin egna förmåga att förhindra brott och hantera eventuella konsekvenser av att utsättas (uppväxtförhållanden, fysiska eller psykiska förutsättningar, socioekonomiska förhållanden)

Säkerhet och trygghet har inte nödvändigtvis ett orsakssamband. Omfattande säkerhetsåtgärder kan öka otryggheten, och därför behövs en balans mellan fokus på säkerhet och fokus på trygghet.

¹ Tryggare Sverige, 2024

² (Otrygghet och sociala medier: - En studie om relationen mellan sociala medier och upplevd otrygghet, 2022)

Lägesbilden för Orsa kommun visar på att både den anmälda brottsligheten och den självrapporterade utsattheten är låg. Däremot visar undersökningar från bland annat BRÅ- Nationella trygghetsundersökningen, att oron för att utsättas för brott bland kommunens invånare är på en nivå, fullt jämförbar med den i Sveriges storstadsregioner.

Det är mot bakgrund av detta motsägelsefulla förhållande som **Trygghetsskapande åtgärder** är ett av fokusområdena i kommunens handlingsplan.

Välfärdsbrottslighet och otillåten påverkan

Brottslighet som riktas mot välfärdssystemets ekonomiska utbetalningssystem och centrala beslutsprocesser kallas ibland för välfärdsbrott. I dagsläget saknas en allmänt vedertagen uppskattning av välfärdsbrottslighetens omfattning, men källor uppskattar att omkring 2 – 4 procent av utbetalningar från offentliga försäkrings- och bidragssystem kan bero på brott och oegentligheter³.

Välfärdsbrottslighet innebär ett angrepp mot samhällets gemensamma skyddsnet. Det drabbar främst de individer som är i störst behov av samhällets insatser, som exempelvis barn, äldre, personer med funktionsnedsättning eller personer som har en sjukdom som gör att de är förhindrade att arbeta. Den eller de som felaktigt utnyttjar välfärdssystemet tömmer inte bara systemet på dess resurser utan undergräver även förtroendet för samhällets institutioner.

Otillåten påverkan är ett samlingsbegrepp för handlingar som syftar till att påverka en tjänsteperson eller förtroendevald att agera på ett annat sätt än denne tänkt, till exempel fatta ett annat beslut inom ramen för myndighetsutövning eller välja att inte polisanmäla händelser. Begreppet innefattar brottsliga handlingar som jäv, korruption, våld och trakasserier men även handlingar som inte är brott i strikt juridisk mening.

För att upptäcka och motverka välfärdsbrott krävs organisatoriska förutsättningar. Många fall upptäcks genom tips och systematisk granskning av den egna verksamheten. Därför behöver vi bra arbetssätt, dels för att upptäcka, dels för att agera när oegentligheter påträffas.

I dagsläget saknas mycket av de organisatoriska förutsättningarna i Orsa kommun. Det finns heller inga entydiga signaler som skulle kunna ge en fingervisning om behovet av insatser.

Det är mot bakgrund av detta som **Välfärdsbrottslighet och otillåten påverkan** är ett av fokusområdena i kommunens handlingsplan.

³ Delegationen för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen SOU 2019:59

Fokusområden

Åtgärd	Samverkan	Ansvarig	Uppföljning
<p>Åtgärd avser de åtgärder som ska bidra till att målen i handlingsplanen nås. Åtgärderna presenteras med en övergripande beskrivning över vad som ska göras, och hur det ska göras.</p> <p>Samverkan sker via flera aktörer som deltar utifrån sin roll och verksamhet. Samverkansparter kan vara interna och externa. Samtliga förväntas bidra till genomförandet och behöver planera och rapportera inom sina verksamheter.</p> <p>Ansvarig för en åtgärd förväntas bidra till genomförandet utifrån sina egna verksamheter och ska i förekommande fall budgetera och planera för respektive åtgärd.</p> <p>Uppföljning anger då åtgärden ska vara genomförd, om åtgärden är ett kontinuerligt arbete eller när åtgärden senast ska påbörjas.</p> <p>Efter tabellen med åtgärder för respektive fokusområde anges kommentarer och indikatorer/mätpunkter som används för att följa upp målen.</p>			

Fokusområde 1 – Trygghetsskapande åtgärder

Åtgärd	Samverkan	Ansvarig	Uppföljning
<p>Systematisk kartläggning av otrygghet i det offentliga rummet</p> <p>Digital trygghetsvandring</p>	<p>Kommunikationsinsats på hemsida och sociala medier:</p> <p><i>Varför genomför vi denna digitala trygghetsvandring?</i></p>	BRÅ-Samordnare Ungdoms-samordnare, Kommunikation,	Sept. 2024
	<p>Platsanalyser och digitala trygghetsvandringar.</p> <p>Kartverktyg och innehåll tas fram i samverkan med GIS-enheten. Digital trygghetsvandring genomförs under en 4-veckorsperiod.</p>	BRÅ-Samordnare, Ungdoms-samordnare, Kommunikation, GIS-enheten	Hösten 2024
	<p>Utvärdering och sammanställning av resultat</p> <p>Följa upp med en fysisk trygghetsvandring vid behov.</p>	BRÅ-samordnare, lägesbildsgruppen, Utredare	Okt. 2024
	<p>Återkoppling BRÅ</p> <p>Beslut kring vidare insatser i arbetet med trygghetsvandring, kommunikationsinsatser och fysisk planering.</p>	BRÅ-samordnare, Utredare	Lokala BRÅ Orsa
<p>Förstärkt kommunikation av positiva budskap</p>	<p>Kommunicera trygghetsinsatser på kommunens ytor på sociala medier för att öka invånarnas medvetenhet om det lokala brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet.</p>	BRÅ-Samordnare,	Kommunikation
			Löpande rapportering till lokala BRÅ Orsa

Trygghetsskapande åtgärder - Indikatorer och mätpunkter

- Andel som känner sig trygga i sitt bostadsområde när det är mörkt ute – NTU
- Medborgarundersökning kring trygghetsfrågor
- Antal anmälningar om otrygga platser i offentlig miljö – Digitalt trygghetsvandringar
- Antal åtgärdade anmälningar om otrygga platser i offentlig miljö
- Antal anmälda brott i offentlig miljö - BRÅ
- Andel barn och ungdomar som känner sig trygga i skolan - LUPP

Fokusområde 2 – Välfärdsbrott och otillåten påverkan

Åtgärd		Samverkan	Ansvarig	Uppföljning
Identifiera risker och riskområden	Genomför crime proofing-analys av berörda verksamheter.	BRÅ-samordnare, berörd enhetschef	Berörd sektorschef	2025
Skapa organisatoriska förutsättningar	Ta fram styrdokument för arbete mot korruption och otillåten påverkan	BRÅ-samordnare, utredare	Kommunledningen	2025
Kompetenshöjning	Ta fram kompetenshöjande insatser för berörda verksamheter i arbetet mot välfärdsbrott.	BRÅ-samordnare	Kommunledningen	Uppstart höst 2024

Indikatorer

- Enkät om välfärdsbrottslighet till nyckelfunktioner kring kunskap, kompetens och behov av stöd för att bedriva effektivt arbete mot välfärdsbrott.
- Mått på hur många som gått utbildning
- Mått på antal kunskapshöjande aktiviteter

